

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

De Conversatione Apostolica A Curatoribus Animarum piè & fructosè instituenda - Complectens vatos & solidos modos juvandi & consolandi diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas

Lohner, Tobias

Dilingae, 1677

§. 13. Quibus mediis uti debeat Operarius ad moribundum animandum, & ad mortem ritè disponendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48248)

futurum, precibusque meis, quantum potero, compensarum promitto.

VIII. Valet, Amici dilectissimi, & ita vivite, ut aliquando in æternum vivere valeatis. Ita voveo ex animo, Deumque suppliciter obtestor, ut hoc meum votum ad suam majorem gloriam, meumque ac vestrum solatium, ac salutem copiosè implere dignetur. Per Christum Dominum nostrum, cui cum Patre & Spiritu sancto sit sempiternus honor & gloria. Amen.

§. XIII.

Quibus medijs uti debeat Operarius ad moribundum animandum, & ad mortem ritè disponendum.

Cum ad finem vitæ propius accedere videretur æger, ante præparationem ad mortem impedire possunt, quales sunt plerumque Liberi, Conjux, & similes, qui humanos potius affectus, quàm spirituales excitant. Postea verò ipse Operarius totis viribus se convertat ad animandum, prætegendum, ac adjuvandum moribundum, ut piè & christianè decedat, quem in finem Indulgentias, Aquam benedictam, Cereum sacrum, Crucifixi effigiem, sanctissima nomina JESUS & MARIÀ, & pias denique aspirationes potissimum adhibebit, de quorum singulis quid observandum sit, sequentia membra docebunt.

M E M B R U M I.

Quid circa Indulgentias moribundorum sit observandum.

I. Non est hîc animus de pluribus indulgentiis, quas æger obtinere possunt, fusius differere, sed de ijs duntaxat, quæ propriæ sunt moribundis, de quibus tria præcipue observanda sunt ab Operario.

II. Primum est, ut sciat, quinam Indulgentias moribundorum lucrari possint. Pro quo intelligendo sciendum est, duplicis generis indulgentias moribundis solere concedi, alias, quæ ab alio applicari debent; alias, quæ nulla alterius applicatione indigent, quales esse concessæ censentur, si in

bulle non requiritur expressè applicatio ab alio facienda; & has posteriores Indulgentias lucrari possunt omnes, qui habent Indulgentias Quinque Sanctorum, S. Caroli Borromæi, Urbani Octavi, item Congregationis S. Rosarij, S. Francisci, S. Augustini, Annuntiæ Virginis, imò pleræque aliæ Congregationes secundum modernum stylum; item, qui in templis Societatis JESU Sacramenta frequentare, aut in vita SS. JESU nomen devotè pronuciare consueverunt, qui omnes hactenus recensiti possunt in articulo mortis plenarias Indulgentias obtinere, si per se aut alium ter pectus percutiant, aut SS. nomen JESU ore, vel, si hoc non possunt, mente pronucient. Unde patet, vix ullum esse moribundum, qui hujusmodi Indulgentias non habeat.

III. Secundum est, ut, si quidem contingeret, ut moribundus nullum haberet titulum ejusmodi Indulgentias lucrandi, Operarius semper habeat Numisma quodpiam aut imaginem, aliùmve titulum, ratione cujus dictas Indulgentias applicare possit; quod ut legitimè faciat, sequentes Doctorum sententias nôsse debet. 1. Ejusmodi Indulgentias non perinde ac priores, quæ nulla applicatione indigent, vero mortis articulo (id est illi, quem revera mors sequitur) reservari, sed toties applicari posse, quoties novum mortis periculum adesse prudenter præsumitur. 2. Nullam pro hac applicatione certam verborum formulam requiri, sed sufficere voluntatem applicandi, uti Reginaldus ex communi apud P. Gobat p. 2. thes. c. 34. n. 623. docet. 3. Non esse necesse, ut Infirmus petierit hanc applicationem per Confessionem faciendam, uti Dian. p. 5. tr. 3. ref. 134. cum alijs sentit. 4. Non tantùm præsentem, sed etiam absentem applicari posse, uti idem Diana cum Trullench. ibid. docet. 5. Probabile esse, quòd in defectu Clerici etiam à Laicis applicari possint, uti idem Dian. l. c. cum pluribus iterum tradit, licet consultius sit, tutiusque, ut à Clericis, si fieri possit, applicentur. 6. Posse has Indulgentias etiam per alienum numisma aut metallum applicari, nisi speciatim id prohibeatur in bulle, uti P. Gobat p. 2. c. 34. n. 623. docet. 7. Consultum tamen esse, ut, si æger habeat duplicem titulum, ratione cujus possit binas Indulgentias in eo articulo lucrari, unam appli-

cer, aut applicari petat pro vero articulo, alteram pro præsumpto duntaxat. Ita idem l. c.

IV. Tertium est, ut sciat, quomodo practicè disponere debeat Infirmum ad Indulgentias obtinendas, nempe ut, cum sine remissione culpæ nulla sperari remissio pœna queat, ante omnia ægrum prius ad contritionem de peccatis eliciendam excitet, ac, quia plerumque ejusmodi Indulgentiæ per pronunciationem SS. nominum JESU & MARIÆ obtineri debent, ad devotam horum nominum prolationem suaviter impellat; imò & ad actnalem intentionem easdem lucrandi, eò quòd, licet virtualis vel interpretativa, vel habitualis juxta aliquos sufficiat, contraria tamen sententia actnalem intentionem requirens, multò tutior sit, atq; adeò in materia Indulgentiarum, in qua tutiorem partem plerumque sequendam esse contendunt Authores, merito præferatur.

M E M B R U M I I.

De Aqua benedicta.

I. **Q**UANTAS vires habeat Aqua benedicta ad Hostes tartareos pellendos, tum ex frequentibus historijs (illà maximè, quæ, teste Menzio l. 2. c. 10. §. 5. de arte compat. Neapoli contigisse fertur, dum Dæmon sub specie canis conspectus est, & dum locus ille aquâ lustrali conspersus est, ab uno loco ad alium confugit) tum ex ipsis Ecclesiæ precibus colligitur, quas in benedictione hujus Aquæ adhibere solet, dum ait: *Exorcizo te creatura aqua in nomine DEI Patris Omnipotentis, & in nomine IESU Christi Filij eius Domini nostri, & in virtute Spiritus Sancti, ut fias aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatem Inimici, & ipsum Inimicum exorcizare & explantare valeas cum Angelis suis Apostaticis.* Et paulò post iterum rogat, ut aquam istam dignanter aspiciat, benignus illustret, & pietatis rore sanctificet, ut, ubicunque fuerit aspersa, per invocationem sancti Nominis ejus omnis infestatio immundi spiritus abigatur, terrorque venenosi serpentis procul pellatur.

II. Quare sedulo curabit Operarius, ut semper ad lectum moribundi talis aqua benedicta adsit, eaque tum æget ipse,

ipse, tum lectus in variis partibus affiduo aspergatur, dicaturque: *Dominus te per virtutem huius aqua, & à cunctis tuis peccatis munda, & abluat, & contra omnes maligni hostis insidias potentiter defendat.*

M E M B R U M III.

De Cereo benedicto.

I. **T**riplex potissimum finis est, ob quem cereus iste moribundis offertur. Primus est, ut per illum in manibus portatum testentur, se in vera Catholica fide mori velle, quem finem P. Gonzalez Medeiros Societatis nostrae Presbyter indicavit, dum morti proximus cereum accendi iussit, & post fidei Symbolum recitatum dixit: *In hac fide institutus sum: in hac vixi: in hac moriar.* Et ut lumen hoc oculos illuminat corporis, sic ego credo in Domino JESU illuminari omnem hominem venientem in hunc mundum. Secundus est, ut per hunc cereum ostendant, se in Christo, qui est vera lux illuminans omnem hominem, omnem spem suam ponere, atque adeo per ipsum ad æternam lucem perventuros, uti ipsemet promisit Jo. 8. dicens: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris.* Tertius, ut testentur se paratos esse velut fideles DEI servos, Domini sui adventum prætolari; aut ad exemplum prudentum Virginum lampades oleo charitatis, & fidei luce instructas habere.

II. Unde triplex quoque officium circa hunc cereum ab Operario præstandum est moribundis. Primum est, ut usum & utilitatem hujus cerei antè, quàm eo utantur, per occasionem illis ostendat. 2. Ut non exspectet horam ultimam, sed, quamprimum periculum propinquum mortis imminere advertit, eundem ægris porrigat, aut porrigi jubeat. 3. Ut, dum eundem Infirmis porrigit, etiam affectus convenientes suggerat, quales sunt v. g. *Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Lumen ad revelationem Gentium &c.* Item: *Illumina, Domine, oculos meos, ne unquam obdormiam in morte. Aut: Vade Sathana: Abrenuncio tibi, & adhæreo Domino meo*

no meo JESU Christo. In hunc credo, in hunc spero, hunc diligo ex toto corde meo. Sed & ipsum moribundum alloqui poterit Operarius, & dicere: Age, mi Fili, imminet hora, quâ venturus creditur Dominus & Judex tuus, sint ergo lumbi tui per charitatem accincti, & lucerna Fidei ardens in manibus tuis. Aut: Ecce, Fili mi, Sponsus venit, exito ergo obviam illi, & accipe lampadem charitatis, & fidei, ut cum eo ad nuptias cælestes admittaris.

MEMBRUM IV.

De Christi crucifixi imagine.

I. **Q**uam potens & efficax medium ad Infirmos animandos & roborandos sit hæc, de qua nunc loqui cœpi-mus, crucifixi Christi representatio, paucis hæc verbis fac-clare indicavit Philippus Servius in p. 1. c. 4. §. 4. Amici fidelis: Momenti plurimum, inquit, ad exprimendos ab ægro fidei, spei, charitatis, aliarumque virtutum actus, in salutiferæ crucis exhibitione situm esse existimo, si nempe Amicus fidelis Christi in ea pendentis membra sigillatim quasi locos Rhetoricos excutiat, quique lateant in singulis pietatis sensus, quasi divini mellis latices, composita ad pietatem oratione eliciat; ita olim Hebræi sugebant mel de Petra, oleum de saxo durissimo, Petra autem erat Christus.

II. Porro triplex præcipue hujus representationis finis & fructus est, ad quem proinde obtinendum specialiter cooperari debet Operarius. Primus est, ut per hanc Christi crucifixi effigiem velut potentissimum, ipsisque hostibus summe formidabile telum iidem hostes efficaciter arceantur. Unde has aut similes aspirationes Infirmis suggerere ad hunc finem oportet: Ecce crucem Domini, fugite partes adversæ, vicit Leo de tribu Juda. Per virtutem Crucis de inimicis nostris libera nos, Domine JESU Christe. Dominus JESUS est illuminatio mea, & salus mea: quæ timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo? si consistant adversum me castra, non timebit cor meum; si exurgat adversum me prælium, in hoc ego sperabo. Si Dominus JESUS pro me, quis contra me?

III. Al-

III. Alter finis & fructus est, ut per representationem Christi crucifixi ad patientiam animentur Infirmi. Quem in finem similes affectus ipsis suggerere oportet: O JESU, nolo esse sine dolore, quando te video tantopere cruciatum. O JESU mi, non decet sub spinoso capite membrum esse delicatum. O JESU, ego quidem justè hæc patior, tu verò quid fecisti? Absit mihi gloriari, nisi in cruce tua, Domine mi JESU Christe. Trahe me, O JESU, post te, ut curram in odorem patientiæ tuæ. Dominus meus in cruce pender, & ego de duritie lecti querar? Dominus meus felle & aceto potatus est, & ego calicem amarū morbi recusabo? O JESU Redemptor mi, Redemptor mi JESU, quis mihi det, ut moriar pro te?

IV. Tertius finis & fructus est, ut ad fiduciam erga Christum concipiendam exhortetur; quem in finem proderit eos verbis S. Augustini in lib. de Virg. alloqui: *Inspice vulnera pendens, sanguinem morientis, pretium redimentis, cicatrices resurgens. Caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplexandum, totum corpus expositum ad redimendum. Hac quanta sint, cogita: hæc in statera cordis appende, ut totus tibi figatur in corde, qui totus pro te fixus fuit in cruce.* Præterea verò hi vel similes affectus & suspiria elici possunt.

Adoramus te, Christe, & benedicimus tibi, quia per crucem & sanguinem tuum redemisti mundum.

Domine JESU, pone passionem & mortem tuam inter judicium tuum & animam meam nunc & in hora mortis meæ.

Recordare JESU pie, quòd sum causa tuæ, ne me perdas ille die.

O piissime JESU, propter illam amaritudinem, quam sensit anima tua in egressu suo, deprecor te, miserere animæ meæ in exitu suo, & perduc eam in vitam æternam.

T S

O JE-

O JESU Christe, DEUS cordis mei, obsecro te per quinque vulnera tua, quæ tibi in cruce nostri amor infixit, famulo tuo subveni, quem pretioso corpore redemisti.

O benignissime JESU, commendo tibi vitam & mortem meam, sicut tu Patri æterno Spiritum tuum commendasti.

O clementissime JESU, per dolores, per vulnera, per sanguinem, per mortem tuam rogo te, memento, & miserere mei, nunc & in horâ mortis meæ.

M E M B R U M I V.

De SS. Nominibus JESUS & MARIA.

I. **E** Tiam hæc duo Sanctissima Nomina meritò inter præcipua media & instrumenta numerantur, quibus ægri & moribundi animari, & contra hostes infernales defendi possunt. Certè S. Antonius, teste S. Athanasio in illius vita, dicere solebat, quòd statim, atque Christiani nominant JESUM, maligni Spiritus fugiant. Imò Origenes ait, etsi à sacrilegis pronuncietur, mox tamen Spiritus suggestores fugare. Ut meritò Salomon Prov. 18. dixerit: *Turris fortissima nomen Domini; ad ipsam currit iustus, & iniustus.* & Joël Prophetæ c. 2. pronunciarit: *Et erit: omnis, qui invocaverit nomen Domini, Salvus erit.* Hinc & S. Bernardus S. 15. in Cant. hortatur: *Tristatur aliquis vestrum? veniat in cor IESVS, & inde saliat in os, & ecce ad exortum nominis lumen, nubilum amne diffugit, redit serenum.*

II. Sed & de SS. MARIÆ nomine idem testatus est Idiota to. 3. Bibl. SS. PP. c. 5. his verbis: *Non est in ullo alio nomine, post nomen superbenedicti Filii tui tam potens adiutorium; nec est ullum aliud datum nomen sub cælo hominibus post dulce nomen IESV, ex quo tanta salus hominibus refundatur, quia super omnia sanctorum nomina reficit lapsos, sanat languidos, illuminat cæcos, penetrat duros, recreat fessos, ungit agonistas, & iugum Diaboli extundit.* Sed & S. Bernardus teste S. Bonaventura in spec. ait: *Non sis timent hostes visibiles quasi castrorum multitudinem copiosam, sicut aërea potestates MARIÆ*

vocabulum, patrocinium, exemplum. Fluunt, & pereunt, sicut
cera à facie ignis, ubicunque inveniunt huius nominis recorda-
tionem, devoram invocationem, sollicitam imitationem. Hinc
merito alibi hortatur: In periculis, in angustiis, in rebus du-
bii *MARIAM* cogita, *MARIAM* invoca; non recedat ab ore,
non recedat à corde.

III. Quare circa ipsam praxin & pronunciationem horum
SS. Nominum tria potissimum persuadere conabitur Infirmis.
1. Ut, ubi tristitia vel tentatio in ultimo articulo molesta
fuerit, eandem præcipuè horum nominum pronunciatione &
invocatione pellere, aut mitigare conentur. 2. Ut etiam,
cum tranquillus est animus, assiduò repetant hæc SS. nomina,
jungantque præcipuos virtutum Theologicarum actus, v. g.
dicendo: *O JESU & MARIA*, amores mei, in vos
credo, in vos spero, vos diligo super omnia.

O JESU & MARIA estote mecum in via.

O JESU, propter nomen sanctum tuum esto mihi
JESUS, & salva me.

O MARIA propter nomen sanctum tuum, esto
mihi stella maris, & ad portum salutis dirige me.

3. Præcipuè hortetur, ut, ubi vires deficere adverterint, fi-
nemque vitæ imminere, hæc SS. nomina, tum pro indulgen-
tiis lucrandis, tum pro solatio, mente saltem, si ore non pos-
sunt, proferant, ideòque prius hanc gratiam sæpe cum S. Ger-
mano Archiepiscopo Constantinopolitano petant, qui sic ora-
bat: *Domine IESU, idem tuum IESU & tua Matris MARIE*
nomen sit ultimus lingua loquentis motus, ut illud veluti oliva
ramum in ore ferens a volem, & requiescam, quemadmodum
columba in salutari arca Paradisi. Illuc enim etiam atque
etiam redire desidero. Sic sanè hanc gratiam obtinuit P. Theo-
doricus Canisius, qui, sicut ultimo vitæ septennio apoplexiâ
tactus, nihil aliud nisi hæc sacratissima duo nomina proferre
potuit, ita etiam in morte proferre conatus est, & dum primo
nomine prolato alterum dicere parat, dictâ syllabâ

Ma animam efflavit.

* * *

MEM-

MEMBRUM V.

De piis aspirationibus moribundo suggerendis.

I. **C**um nihil magis deceat moribundum, quam ut inter opios affectus & suspiria vitam suam finiat, & dum his occupatur, malignis hostium infernalium suggestionibus aditum ocludat, vel maximè laborare debet Operarius, ut hac in parte non desit moribundo, sed, cum ipse plerumque sufficiens non sit ad affectus ejusmodi concipiendos, ab Operario velut Custode suo terrestri inspiratos accipiat.

II. Porro ut fructuosè Officium hoc præstet Operarius, duo specialiter observare debet. Primū est, ut quemadmodū Scivius p. i. c. 5. rectè monet, paucis, tractim, articulatè, & interruptè eas pronunciet, quò iis perpendendis otium aliquod, aut respirandi certè tempus concedatur. Unde sedulò cavenda est illorū indiscretio, qui miseros agonizantes longis ac molestis exhortationibus ac clamoribus excruciant potius, quam solantur. Quod maximè circa spirituales, & in similibus affectibus magis exercitatas Personas observandum est, utpote quæ ipsæmet suas partes agere nōrunt. Et hanc fortè ob causam voluit Christus tempore mortis suæ tenebras cœlo suboriri, ut tantò quietius sibi soli relictus moreretur, quemadmodum Ludovicus de Ponte notat. Alterum est, ut ejusmodi affectus non temerè ex memoria sua aut libro accipiat, sed prius bene selectos, & ad præsentem moribundi statum bene accommodatos habeat; quem in finem ex ipso moribundo, eum adhuc paulò validior est, inquirere interdum proderit, quibus affectibus aut precibus potissimùm uti consueverit, aut quos sibi in agone inspirari desideret. Omnes autè eò potissimùm tendere debent, ut & gratias agat pro acceptis per totam vitam beneficiis; & veniam culpæ deprecetur; & actus virtutum Theologicarum eliciat; & denique Christi & sanctorum auxilium imploret, iisque supremum suum agonem ac spiritum commendat, id quod persequentes aspirationes fieri potest, quæ singulari studio ita collectæ ac dispositæ sunt, ut & si, uni affectui diutius insistere voluerit; & si varios suggerere placuerit, exemplar habeat.

Affectus

Affectus Gratitude.

Benedicta sit Sancta Trinitas, & indivisa unitas: confitebor ei, quia fecit mecum misericordiam suam.

Benedictus Pater, quia ex infinita sua misericordia creavit me, conservavit me, & ad vitam æternam prædestinavit me.

Benedictus sit Filius, quia ex infinita sua misericordia redemit me, SS. corpore & sanguine suo pavit me, & ad S. Ecclesiam suam (& Religionem, si Religiosus est) vocavit me,

Benedictus sit Spiritus Sanctus, quia ex infinita sua misericordia illuminavit me, justificavit me, & in Ecclesia (Religione) conservavit me.

Benedicta sit Sanctissima & admirabilis Mater DEI, quia ex ineffabili sua charitate in Filium suscepit, & tot beneficiis cumulavit me.

Benedictus sit S. Angelus Custos meus, qui ab ortu meo in Clientem suum suscepit, illuminavit, custodivit, & gubernavit me.

Benedicti sint omnes SS. Patroni mei, qui per totam vitam meam tam fideliter precibus, auxiliis, & beneficiis suis foverunt me.

Benedicti sint omnes sancti, qui tam constanter DEUM laudârunt, & orârunt pro me.

Affectus contritionis.

Domine, ne memineris iniquitatum mearum antiquarum, sed citò me anticipent misericordie tue.

Si iniquitates observaveris Domine, Domine, quis sustinebit? quia apud te propitiatio est, & propter legem tuam sustinui te, Domine.

O JE-

O JESU Fili MARIE Virginis, plene misericordia & pietate, ô dulcis JESU secundum magnam misericordiam tuam miserere mei.

O MARIA Mater Fili DEI, advocata nostra, tu me, quæso, Filio reconcilia, tuo Filio me commenda, tuo Filio meam animam post mortem representa.

O omnes Sancti intercedite pro me, & veniam peccatorum à Clementissimo DEO meo mihi, omnibusque peccatoribus impetrate.

Affectus Desiderij.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEUS. Ah educe de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo.

Desidero te millies, mi JESU, quando venies, me lætum quando facies, & totum tibi unies?

Eja Advocata nostra, misericordes tuos oculos ad me converte, & JESUM benedictum fructum ventis tui mihi post hoc exilium ostende.

Beati, qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te.

Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini.

Affectus mixti.

Scio, & credo, quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo de terra surrecturus sum, & in carne mea videbo Salvatorem meum.

Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in DEO, quoniam adhuc confitebor ei, salutare vultus mei, & DEUS meus.

Quid

Quid mihi est in cœlo? & à te, mi DEUS, quid volui super terram?

Quis me separabit à charitate Domini mei JESU Christi?

Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris (& mortis) accipiam, & nomen Domini invocabo.

Delicta Juventutis, & ignorantias meas ne memineris, Domine.

Cupio dissolvi, & esse cum Christo.

O Mater dilectissima, monstra te esse matrem, summat per te preces, qui pro nobis Natus tulit esse tuus.

O omnes Sancti Patroni intercedite, quæso, pro mea, omniumque salute.

Alij mixti.

Credo, Domine, quia tu es suprema veritas.

Spero, Domine, quia tu es suprema fidelitas.

Diligo te, Domine, quia es suprema bonitas.

Adoro te, Domine, quia es suprema majestas.

Benedico te, Domine, quia es suprema liberalitas.

Miserere mei, quia es suprema benignitas.

Resigno me tibi, quia es suprema æquitas.

Affectus invocationis.

Benedicat & custodiat nos Omnipotens DEUS, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus.

O JESU benignissime propter nomen sanctum tuum esto mihi JESUS, & salva me. O JESU, ne perdat me iniquitas mea, quem fecit omnipotens bonitas tua.

MARIA Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu me ab hoste protege, & horâ mortis suscipe.

O An-

O Angele mi Custos, defende me in prælio, ut non peream in tremendo iudicio.

Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos, ô Amici & Patroni mei.

Alij affectus ejusdem invocationis.

Miserere mei DEUS secundùm magnam misericordiam tuam. Tibi namque soli peccavi, & malum coram te feci.

O benignissime JESU, miserere mei, dum tempus est miserendi, ne damnes me in tempore iudicandi.

Sub tuum præsidium confugio, sancta DEI Genitrix, meas deprecationes ne despicias in necessitatibus meis, sed à periculis cunctis libera me semper, ô virgo gloriosa & benedicta.

O Angele DEI, qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna, hâc horâ illumina, custodi, rege, gubernata.

O SS. Parroni mei, vigilate, orate, & pugnate pro me.

Alij ad omnes Sanctos.

O gloriosissima sanctorum omnium Regina, adjuva me, ut anima mea morte Justorum moriatur, & cum omnibus sanctis te in perpetuum laudet, & benedicat.

Omnes SS. Angeli, impetrate mihi, ut ad exemplum vestrum contra Luciferum & socios pugnem fortiter, & feliciter triumphem.

O omnes SS. Patriarchæ & Prophetæ, impetrate mihi, ut vobiscum promissam beatitudinem firmiter sperem, & cum gaudio obtineam.

O omnes SS. Apostoli & Evangelistæ, impetrate mihi

michi, ut fidem à vobis prædicatam ad finem usque
conseruem, & vobiscum DEUM à facie ad faciem
videre merear.

O omnes SS. Martyres, impetrate mihi, ut omnes
dolores & ipsam mortem vobiscum patienter susti-
neam, &, sicut socius Passionum extiti, ita & gloriæ
quoque socius esse merear.

O omnes SS. Confessores, impetrate mihi, ut vo-
biscum DEUM meum hîc dignè colere & amare, &
sibi æternum frui possim.

O omnes SS. Virgines & Viduæ, impetrate mihi,
ut ad exemplum vestrum lampadem conscientiæ
meæ ritè aptare, & ad nuptias cœlestes intromitti
merear.

O omnes sancti & electi DEI, impetrate mihi, ut
vobiscum sanctè, feliciterque mori, & in æternum
vivere, Deumque laudare valeam.

Affectus Commendationis.

O SS. Patroni mei, commendate me, quæso, ama-
tissimæ matri ac Dominae meæ.

O Mater Christi amabilis, ostende, quæso, pro me
ubera tua dilecto Filio tuo.

O JESU, Fili DEI, & MARIAE Virginis, osten-
de, quæso, pro me vulnera tua dilectissimo Patri tuo.

O Pater clementissime, per vulnera dilecti Filij
tui, per ubera sanctissimæ Genitricis ejus, per omni-
um Patronorum meorum, & sanctorum merita, ro-
go te, propitius esto mihi maximo Peccatori.

Alij.

Subvenite sancti DEI, occurrite Angeli Domini,
susipientes animam meam, & offerentes eam in
conspectu Altissimi.

Instruct. III.

V

O Ma-

O Mater mea dulcissima in tuum dulcissimum signum commendo spiritum meum.

O JESU mi piissime, in tua piissima vulnera commendo Spiritum meum.

O Pater sanctissime, in tuas sanctissimas manus commendo Spiritum meum.

JESUS, MARIA, ô amores mei, in vos credo, in vos spero, vos diligo, vobis corpus & animam, vitam & finem vitæ meæ commendo. JESUS MARIA,

§. XIV.

Quid agere debeat Operarius ad ægrum, qui mente parùm valet, vocatus.

I. **S**I vocetur Operarius ad talem ægrum, prima cura ipsius sit, omnem conatum adhibere, ut excitet ægrum; qui, si signum aliquod dederit, poterit dicere ad eum: Adverte, Praeter charissime, quòd mors tibi vicina admodum sit; oportet, ut excites te, & conscientiam expurges, agitur enim de æterna salute vel damnatione: visne confiteri peccata, & accipere reliqua Sacramenta, ut decet verum Christianum? si annuat, excludat Sacerdos circumstantes, & hortetur, ut quærenti sibi, si per linguam non possit, saltem per nutus respondeat. Id si fecerit, absolvat illum, & ulterius quærat, num aliquid habeat, quod restitui oporteat, & an velit per hæredes rem examinari, & solvi, quæ ipse debere cognoscetur. Si iterum annuat, vocentur hæredes, vel testes, & coram illis iterum quærat, num illis negotium hoc committat?

II. Si potest Sacramenta SS. Eucharistiæ, & extremæ Unctionis accipere, Operarius illa afferri curet, vel ipse afferat, conferatque. Si autem illud fumere non videretur posse, aut certè periculum vomitûs esset, jubeat saltem, ut adoret illud, & extremam Unctionem accipiat.

III. Si usu rationis penitus destitutus sit, quærat, an signum aliquod dederit contritionis, vel confessionem petierit; si dedit, absolvi potest, etiam si magnus antè peccator fuisset. Si nullum signum dedit, & spes sit ad se rediturum, expectet Operarius, aut, si abierit, moneat, ut revocetur, ubi æger